

CONSCIÈNCIA
D'ARA
Tpts els dijous
I la setmana que ve:
La platja com a
temple

Estils

Javier Ruiz Calderón: “Les pràctiques religioses són útils”

Per aquest filòsof especialitzat en les religions de l'Índia, aspirar a la santedat implica una vida plena

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

La santedat no té domicili fix, ni propietaris o denominacions d'origen. No pertany a cap religió ni territori i, encara que actualment costi de creure, tampoc és exclusiva de cap època. La santedat no és un fenomen antic, o reservat a uns quants, sinó que seria el que ens permet arribar a la plenitud humana o, com explica el filòsof Javier Ruiz Calderón, a poder assolir aquella “forma d'estar al món desaferrada, lliure i feliç, equànime i altruista”.

“Tots els éssers humans tenim, de manera més o menys explícita, l'aspiració a la santedat, a una vida plena. Aquest és el nostre deure principal a la vida: acostar-nos tot el que puguem a aquest estat de comunió amb totes les coses”, continua aquest filòsof, que, entre d'altres, ha estat professor d'història de les religions a la Universitat Pontífica Comillas de Madrid i investigador a l'Institut de Filosofia i Religió Jnana-Deepa Vidyapeeth de Pune (Índia). I afegeix: “Seria una llàstima néixer com a ésser humà i no viure religiosament, obert al màxim a la transcendència interior, al cosmos i a tots els éssers. La religió és per a aquesta vida, l'única que coneixem. No busquem la salvació en un hipotètic més enllà, sinó en el propi món. No volem abandonar la terra i els seus valors, sinó divinitzar-los, obrir-nos a la dimensió de transcendència o de profunditat que els transfigura”.

Caiguda de barreres

Després de diversos llibres sobre les filosofies i religions de l'Índia, ara publica *La entrega de lo divino* (Herder), en què Ruiz Calderón ofereix un esbós sobre una filosofia de la religió que respongui a les preguntes del nostre temps. La religiositat es veu modulada pel context i el temps, sorgeixen noves pràctiques i preguntes, s'incorporen discursos antagònics, hi traspua complexitat, pluralitat, nous reptes i velles qüestions. Un terreny, doncs, fèrtil per a la reflexió, per oferir propostes que ajudin a entendre aquest àmbit de la condició humana. Un àmbit que ja no pot eludir l'experiència agnòstica o atea i que tampoc pot quedar reclòs en una pretesa atemporalitat de la fe. Per això aquest filòsof, que s'ha endinsat en les tradi-

Una creient hindú al temple Thiruthani Murugan, a l'Índia. GETTY IMAGES

cions espirituals d'Orient, en especial les de l'Índia, es pregunta si una persona que no cregui literalment en l'existència de Déu pot establir una relació simbòlica i imaginària amb la idea de Déu, és a dir, tenir-hi fe, entregar-s'hi, recordar-lo, adorar-lo, igual que si cregués en la seva existència literal: “Es pot objectar que si no hi ha vida després de la mort, si no hi ha salvació o alliberament *post mortem*, si no hi ha cel ni infern, reencarnacions de les quals gaudir o patir els efectes de les nostres accions presents, ¿per què cal ser religiós? Per què cal complir les normes ètiques i religioses, sacrificar els valors finits, entregar la pròpia voluntat individual, esforçar-se durament per transcendir les pròpies limitacions?” La resposta que ofereix el filòsof és concreta: “Per viure bé, en plenitud, en aques-

Novetat
Al seu nou llibre ofereix un esbós de la filosofia de la religió per al nostre temps

ta vida, per aprofitar al màxim aquesta excepcional vida humana que se'ns ha donat, actualitzant totes les potencialitats de transcendència de la finitud, pau interior, amor, etcètera, de la qual és capaç l'ésser humà”.

“La caiguda de les barreres entre un mateix i la resta de la realitat – continua – dona una base molt més sòlida als valors ètics, els radicalitza i possibilita que les virtuts humanes puguin assolir el grau interior que veiem en els sants de totes les tradicions. A una forma de religiositat que no s'obri a la col·lectivitat li falta l'essencial”.

Per a Ruiz Calderón no és tan important, o definitiu, pertànyer a una comunitat religiosa o no, autodefinir-se com a creient o ateu, sinó més aviat la pràctica que ens ajuda a assolir una vida més plena, no només

en el terreny individual sinó també col·lectiu. “La funció específica i irredueïblement religiosa de les creences i pràctiques religioses consisteix en ser mitjans hàbils que poden utilitzar-se en la pràctica espiritual, amb independència de la seva veritat o falsedat literal, per acostar les persones a la santedat”, afirma.

Recuperar el simbolisme

Una noció, la de santedat, clau. Essencial. Perquè santedat implica pràctica, un fer plausible que ens transformi i, inevitablement, transforma el nostre entorn (de fet, la santedat dilueix aquest nosaltres d'un entorn diferenciat per fer-nos entrar en un mar on tot dansa). I diu: “La fe en la possibilitat de la santedat comporta la fe en l'actitud religiosa, en les pràctiques que la desenvolupen i en les idees i imatges simbòliques relacionades amb aquestes pràctiques. Només cal la fe en la possibilitat de santedat, és a dir, d'una vida plena, lliure, bona, en comunió amb tot allò real, perquè l'entusiasme espiritual vivifiqui aquest sistema de símbols teòrics i pràctics, de ficcions útils però arrelades a la realitat potencial de la santedat que és la religió”.

És important, doncs, tornar a convidar el simbolisme en el nostre dia a dia, donar-li l'espai que de mica en mica ha perdut. Perquè, com recorda Ruiz Calderón, “el símbol no és una simple al·legoria intel·lectual, sinó una imatge en la qual es fa present allò simbolitzat i sobre la qual s'aboca tota la càrrega emocional personal”. “La religió – continua – és un fet íntegrament simbòlic, tant en les seves creences com en les seves pràctiques. Encara que Déu o el *brahman* no existeixin literalment, sí que existeix l'oració i la meditació en aquestes idees, i només ens cal tenir fe en l'eficàcia de les pràctiques religioses perquè totes aquestes pràctiques i els símbols divins que utilitzen puguin fer-se servir amb la mateixa efectivitat”.

La santedat entesa com a mitjà de realització, sense necessitat d'excloure les religions, al contrari: “És legítim ser religiós dins d'una tradició religiosa i aprofitar la seva riquesa simbòlica i ritual sempre que es faci des d'una actitud crítica i reformadora de la tradició, sabent que aquesta no és més que un mitjà relatiu per obrir-se a l'Absolut i sense caure en la idolatria tradicionalista que atribueix a la tradició un valor absolut i universal que no té”, conclou aquest filòsof. —

XXXXXXXXXX XXXXXX Vivamus viverra eros eu nisl viverra a congue nibh pulvinar. Nulla commodo dignissim libero eu vestibulum. Quisque ultricies, augue nec lobortis convallis, lacus metus

Gent

TEXT:
FIRMA REDACTOR

Fusce at urna vehicula enim luctus congue

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiamque ac massa imperdiet venenatis. Nam interdum, est at commodo rutrum, lectus magna ullamcorper erat, eget molestie nisl purus vitae ante. Vestibulum aliquam pretium odio, sed mattis urna accumsan et.

Sed in metus dolor, sit amet lobortis quam. Etiam adipiscing, turpis quis pulvinar ultrices, sem nunc consectetur lacus, vel porta orci orci at massa. Quisque ut arcu augue, vitae aliquet erat. Ut vel quam at turpis pulvinar aliquet. —

Vivamus placerat lobortis blandit

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiam dapibus neque at nisl sodales consequat. Donec at nulla justo. Donec et ipsum eget tellus egestas pellentesque et sit amet metus. Fusce quis neque ac massa imperdiet venenatis pu aliquet. —